

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hétfén és 15-én másfél íven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 írtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az Erdélyi Gazda

kiadó-hivatalához
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Aron, Baró Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: A szőlő zöld ojtása. Szentgyörgyi Lajos. — A lüleki ekeverseny. — Két amerikai eszköz: tengeri-morzsoló és szórva vető kézi vetőgép. — Hányszor fejjük napjában a tehenet. — A gyümölcstermelésről. — A hitelről. — A romániai juhlegeltetés. — A nedvos takarmány boglyázása. — Vizi pocok kiirtása. — Igen jó festék házi falakra. — Az ugoroka öntözése. — Javítás a Bodor-fele kaptárokon. — Gyümölcs-elárúsító-eszernök. — Törvényjavaslat a borkereskedés és borkereskedés védelméről. — Pályázati hírdetmény. — Pályázati hírdetmény. — Piaczi árak. —

A szőlő zöld ojtása.

A „Borászati lapok“ ez idei 23-ik számában Szentgyörgyi Lajostól jeles szőlőszünk és pomologusunk, egyletünk kertészeti szakosztályának tevékony tagjától, igen becses, tapasztalatok nyomán írott cikk jelent meg, melyet időszerűsége folytán is átvenni sietünk.

Körülbelül 18 éve, hogy először irtam le e czímet és pedig leirtam azért, hogy az utána irtakban e műtéttel megismertessem szőlőszetteli bibelődő üggyársaimat. Nem elméletet irtam csupán, mint legtöbbször szoktak; praxison alapuló tény, valódi tanulmányt s szóval oly dolgot, amelynek általánosítását szerettem volna azonnal életbe léptetni. A dolog nem volt új, mert egy pesti régi szőlőszeti könyvünk említ ilyesmit, csak hogy vagy nem vétetett soha kellőképeni gyakorlatba, vagy már ki is ment a divatból; elég az hozzá, hogy megleptem e cikkemmel csaknem az összes gazdasági lapok olvasóit, elauyira, miszerint hetekig nem voltam képes eleget tenni azoknak a kérdezősködéseknek, amelyek ez irányban hozzám intéztettek. — Természetes következménye ennek aztán az volt, hogy én azóta kivétel nélkül, minden tavaszon nyilvános felhívást intéztem az „Erdélyi gazda“ s Kolozsvárt megjelenő napilapjainkban, e műtéttel megismerni vágyó közönséghez, hogy ennek megtanulása tekintetéből lakásomon szívesen látom. — Képzelné lehet mily nagy volt a tanulni vágyók, de kiváltképp a kíváncsiak bucsujárása. — Hát még azok bámulása, akik kissé be is tudtak látni ennek értékes

voltába, látva t. i. hogy a mult évben ojtottak már is bemutatják termésüket, a két év előtt nemesítettek pedig mily dusan jutalmazták pár percnyi fáradságunkat.

Egyáltalában más gyümölcsnemek, rózsák stb. növények nemesítésével, kultiválásával is foglalkozván, jó természetből folyólag, szerettem tapasztalataimat nem rejtteni véka alá, sőt időről-időre meg-meghívni érdeklődő ügyfeleimet kertembe s in praxi mutatni be mindazon nemesítési fogásokat, műtétet, melyekkel hasznára s gyönyörködtetésére lehetek honfitársaimnak. — Valóban legió is azok száma, kik már a mestert is túlhaladták e tekintetekben s mondhatom, hogy ez uton csak egymagam nagyra segitettem e tér működését. De térjünk egészen a dologra, t. i. a zöld ojtásra.

Mielőtt azonban rátérnék, előre bocsátom, hogy ezzel most is szolgálatot óhajtok tenni. Szolgálatot pedig épen azoknak, kik e tekintetben valódi jogcizimmal bírnak a mester nevezetre.

Ugy értesültem, hogy heves vita folyt a napokban a szőlőojtás fölött; s már-már a gyakorlat emberei csaknem hajba kaptak, hogy mikép mentsek meg a hazát, azaz, hogy mit csináljanak a filloxera által inficiált területeken, miután belátták, hogy az érett vesszővel való ojtás többféle fölhozott okokból sikerre teljességgel nem vezet! Réges-régen beszéltem én ezt a magam körében, s az országos kiállítás alkalmával is több ízben hangsúlyoztam, s a többek között épen midőn Horváth Géza ur természetes ojtásait bemutatta, akkor is, hogy bizony az az ojtás szépnek szép s gondolatnak is megjár, de hogy ezzel szőlőszettet teremteni soha, de soha sem lehet, arról meg fognak maguk a főbb matadorok is rövid időn győződni. S ime, alig pár éve, hogy nem türegett az ellenvélemény s ma már belátták, hogy az bizony nem jó: elfenesedik, s nem tudom mi minden történik az összeillesztési helyeken a tőkékkel!! Arra pedig talán jóformán nem is gondolt a mesterek kara, hogy kik fogják csak beojtani a nagyobb területeket s aztán kik gondolják tovább az ojtott telepeket, hogy valami jövedelmet is hozzon a nagyon ráfizetett

termés. A közönséges paraszt szőlőmunkások? A gazdasági intézetekből kikerült növendékek? A vinczellér-képezdek végzettjei? Vagy ezt is talán a néptanítókkal végeztették?!

Ember kell, tisztelt olvasóim mindenre, s ha az meg nincs, sikeres eredményt felmutatni teljes lehetetlenség. Ebből látható, hogy én az egész ojtás eszméjét levonnám napirendről, s nem állatnám sem magamat sem másokat avval, hogy ez uton a filloxera-véssel szemben célunkat érjük. Azonban a mint legtöbbször szokták oda vetni, én is oda irhatom, hogy Videant Consules! Ha t. i. még be nem látták e tekintetben történt eredménytelen munkálkodásukat.

Még egy kissé tovább megyek, s bátor vagyok kérdezni, hogy van-e már hazánkban egyetlen oly tekintély, a ki e téren kellőképp kiképezte csak egy is magát!? S aki ebből folyólag jót merne állani arról, hogy bármi drága áron is — csak egy 2—3 holdnyi s illetve annyi hektárnyi területet biztosra beemesít, s termőre fordulása után csak 5—6 évig is meghozza a várt eredményt?!

Nem játék ez, tisztelt olvasóim, s különösen nem játék annak, kinek pénzére megy a tréfa-dolog!

És már ha mégis erőszakoltatik az ojtás methodusa, ime, ide írom az enyémet, az ugynevezett zöld ojtást; de nem azért, hogy válasszon e kettő közül, érdekelt ügyfelem, mert hisz ennek ama feletti elsősege annyira világos dolog, hogy erről csak az polemizálhat, a kinek igazán vérebe oltatott a polemizáló viselkedés.

A zöld ojtás ideje akkor áll be, amidőn a hajtások már arasznyi hosszúak s tart circiter 2—3 hélig, a szerint, a mint az időjárás hamarabb vagy később fásítja meg a kocsonyaszerű törhető friss hajtásokat. — Ez időn túl azért sem lenne helyes ojtogatnunk, mert ha meg is fogannának, minthogy a megeredésig 2—3 hét telik el, nem maradna elegendő idő arra, hogy a nemesített rész kellően összeforva megerhessék. — S pedig az én zöld ojtásaimnak az a kiváló jó tulajdonságuk van, hogy már a következő évben nagy része, természettel fizeti izzadozásaimat; a következőkben pedig épen bőven.

Ami az ojtási műtétet illeti csupán, az igen gyorsan és kommod történik; de aztán az azutáni teendőket sem szabad figyelmen kívül hagyni. Ugyanis ha erős pl. koczikás tőkébe akarunk ojtani, kiválasztjuk a Fekete bátyánk methodusa szerint meghagyott csapon levő vagy épen a gyökből jövő sarjakat, s abba nemesítünk, hogy annál tovább tartó tőkét biztosíthassunk. A mint azután célunkat értük, az idősebbet kimetszük s kész a munka. A míg pedig a megeredés stadiuma beállna, gondosan le kell mindannyiszor tisztogatnunk, csipegetnünk az eredeti hónalj s más hajtásokat, hogy minden nedvforgás a nemesítettbe irányíthatassék. Természetesen hogy e tőkénél aztán más következő években is gondosan el kell távolítani a netalán mutatkozó gyök és oldal sarjakat.

Egészen nagy már karikára hajtott tőkék beojtásánál pedig úgy szoktam eljárni, hogy kiválasztom a karika vállán hagyandó 2, 3, 4 magfát (jövendőbeli termővesszők) a karikán levő termés nélküli sarjakat mind eltávolítom, a természetes hajtásokat fűrt-embrio fölött 1—2 levéllel visszacsipem, s a megha-

gyottakat beojtom s ha megfogantak s jó hosszúra nőttek, ősszel lehomlítottom s csinállok belőle annyi különálló tőt, a hány vesszője volt benemesítve.

Ez mind igen könnyen mehet ott, hol mindennap közéje mehetünk s értünk is hozzá s tisztogathatjuk a ki-kiverő sarjaktól; de hogyha ezt nem tehetjük, igen kis perczent maradhat meg s pedig ez a körülmény aztán igen lehangolja a próbálkozót.

De térjünk ezek után egészen az országosan praxisba vendő zöld-ajtásra. Az amerikai fajok magonczeit s illetve dugványait e célra akként készítjük elő, hogy a 2—3 éves magoncokat annyira visszametszük ősszel, hogy tavasszal 1—2 erős hajtást hozzon, s így az 1—2 éves dugványokat is 1—2 szemre metszük vissza, s ezekbe oltunk lehető teljes sikerrel, annyival is inkább, mert az ilyenek igen kevés eredeti sarjat vernek ki, s ha igen is, nagyon könnyű tisztítani s kellő fejlettségre segíteni. — Az ilyen alanyokra történt ojtások bizvást kiállják a dicsőséget legalább is 15—20 évig, ha ahhoz értő szemek és kezek gondozzák azokat. Ez ojtásokat már az iskolában eszközölhetni, s így megfogva aztán ültetni ki illető helyekről a biztosnak hitt filloxeramentes amerikaiakat.

Maga az ojtási műtét igen egyszerűen történik: az alanyon levő hajtásokat a 2—3-ik levél fölött kellő hosszúságban el-metszük s épen a közepén behasítjuk a bütyökig s az ebbe ékre hegyezett nemes zöld hajtást akként illesztjük be, hogy annak a levél hónalja alatt levő rügy felőli oldala a hasíték egyik oldalával szineljen, illetve héj héjjal találjon; a belo helyezendő nemes hajtó pedig szorosan végig benyomandó, hogy sem az alany hasítékja és a nemes rész vége közt legkisebb hézag se maradhasson, e pontban kezdődvén meg a fogamzás s hatolván mind főlebb-főlebb a forradás.

Mikor a beillesztéssel készen vagyunk, következik a be-kötés. Erre legalkalmasabbnak nyilvánult a vastag — úgy tetszik 16-os — harisnya-gyapot, melyből egy jó arasznyi elég egy ojtás bekötésére. A megszorítást annyira szorosan kell tennünk, hogy ha kevés fonnyadás áll is be, az egymásba illesztett részekben igen nagy eltágulás ne történhessék; a mi különben forró napokban igen gyakori eset szokott lenni. Elsős időben pedig épen nem ajánlatos ojtani, mert a metsz-sebek rothadásnak indulnak.

Szóval sokféleképpen kell figyelmünket kiterjeszteni s épen ez okból mondtuk cikkünk elején, hogy a dolognál emberre van szükség, a ki nem restel utána nézni még jól végzettnek hitt munkájának is.

Egy jó arasznyi nemesítendő hajtásból 2—3-mat is lehet ojtani, akként vagdalván el, hogy minden egyes levelen fölül, de különösen alól legalább 2—3 cmnyi hosszú éknek (csapnak) való rész maradjon, hogy kellő mélyen érintkezhessenek az el-metszett sejtek egymással.

Késünket, melynek lehető vékony pengéjének kell lenni, beretvaszerű éles állapotban kell tartanunk, s ugyszólván minden egyes ojtás után megtörölnünk a gyorsan rátapadó nedv-anyagtól.

A nemesítés okából beszerzendő sarjak, pincze földjére lerakva 7—8 napig sem vesznek el kellő üde, illetve fogamzó

képességüket, s e szerint egy kis gondos csomagolással az ország egyik szélétől a másikig elszállíthatók s sikerrel ojíthatók.

A mi pedig az összeillesztési, illetve forradási helyen előjöhethő bajokat illeti, nincs eset reá, hogy egyetlen egyen fordulna elő valaha s még göcsösödés is csak alig észrevehető nagyságban.

Eltörni pedig, eltörhetik alább vagy feljebb, de a forradási helyen vajmi ritkán történik.

Igyekeztem az elmondottakban — egyáltalában az ojlást illető véleménnyel együtt — jelezni a valódi tényállást s megértetni a szőlő zöld-ojtás miként eszközölését, mindazonáltal, ha mégis itt vagy ott nem fejeztem volna elég világosan ki magamat, szives megtalálásra készségesen állok elébe.

Ha pedig valaki épen személyes látogatásával tisztel meg, az meg fog győződni a felől, a miket irtam most és irtam s tanítottam in praxi 18 esztendő óta. —

Szentgyörgyi Lajos.

A füleki ekeverseny.

A „Gazdasági Lapok“ után bő kivonatban, sok helyen szóról-szóra, közöljük ezen érdekes verseny lefolyását.

Maj. 31-ikére volt kitűzve az országos és nágrádmegyei gazd. egyesületek által együttesen rendezett váltó és szőlő-ekeverseny napja. A választási mozgalmak s a megelőző hatvani nemzetközi ekeverseny nem rontották e versenynek eredményét, mert gyárosok, úgy mint intelligens publikum voltak bőven.

A verseny-terület Coburg Fülöp cs. kir. hg. által felajánlott helyen volt kitűzve. Az áldozatkész hg. ezenkívül még 300 frankot is ajándékozott versenydíjakra.

A verseny a váltó-ekékkel vette kezdetét, a Fülek város tőszomszédságában levő gr. Czebrián-féle s hajlási viszonyainál fogva kitűnően alkalmas földterületen.

A bírálata a következő részletekre terjed ki:

Az eke anyaga	3 értékszám
Az eke kezelhetősége	3 „
A váltószerkezet czélszerűsége	7 „
A munka minősége	7 „
Az eke ára	5 „

Összesen . . . . . 25 értékszám-mal. Erőmérő a hegyoldal meredeksége miatt alkalmazható nem volt.

A váltó-ekék között a Sack-féle talált legnagyobb tet-szésre, melynek szerkezete abban áll, hogy a gerendeyen alulról egymással szemben két eketest van, a melyek a barázda végén egy tengelyen könnyen átfordíthatók. Ezen rendszernek határozott előnye az, hogy az eketest szabályszerűleg levén szerkesztve, a munka is kifogástalan. A taliga tengelye hajlított könyök által könnyen állítható, az eke járása biztos, a szántónak alig kell fogni az ekét. Egyedüli hátránya, hogy ára 52 frt, ily árt pedig a gazdák egyesekébe nem fektethetnek.

A többi ekék egytől-egyig áthajtható kormánylemezzel voltak szerkesztve, a váltó-szerkezet tehát ezeknél mindnél hiányos, mert a kormánylemez átkapcsolása által sohasem lehet a kellő csavarszerűséget annak meg adni, úgy hogy a földszélet

a csoroszlyától a kormánylemezhez mindig igen éles szög alatt megy át. Legnagyobb figyelemre érdemes Riemer Ede székely-udvarhelyi ekegyáros u. n. miskolci váltó-ekéje, melynél jelentékeny ujtás az, hogy az ekefe éles csoroszlyát képez.

A lengő-ekék nem ajánlhatók, járásuk bizonytalan s így munkájuk sem jó, nem sokkal jobbak a mankókerek-ekék sem. A talyigás ekék határozottan előbb állanak, de itt is meg van azon hiba, hogy a talyiga-kerekok nem állíthatók s így sok esetben az eke járása ismét bizonytalaná válik, e bajon tehát igyekezzenek gyárosaink segíteni.

A bíráló bizottság az első díjat (arany érem és 100 frank) Sack Rudolf plagwitz-lipcei gyáros váltó-ekéjének. A II-ik díjat (ezüst érem és 40 frank) Riemer Ede székely-udvarhelyi ekegyáros miskolci váltó-ekéjének. A III-ik díjat pedig (bronz érem és 40 frank) Koloner Antal losonczyi ekegyáros talyigás váltó-ekéjének szolgáltatta ki.

A váltó-ekék bírálata után a szőlő-rigolirozó-ekék és a szőlőművelő eszközök bírálata következett.

Szőlő-rigolirozó-eke csak egy volt, a Sack-féle, melyet gr. Keglevich István kis-tapolcsényi szőlőiben sikeresen használnak s vele 8 ökörrrel 18 hüvelyk mélyen lehet a talajt megmunkálni. Itt azonban ily erő nem bizonyult elégségesnek, mert 16 ökröt fogtak be; jóllehet hogy ez teljesen felesleges volt, miután ennyi ökör közül ekében, 6 bizonytalán semmit sem huz. Bár ez eszköz némely helyen kitűnő szolgálatot tehet, itt a bíráló bizottság nem tartotta díjra érdemesnek.

A szőlőművelő fogatos eszközök az érdeklődő közönség kíváncsiságát a legnagyobb mérvben költötték fel, de nem is lehet ezen csodálkozni, mert fontos dolog az, ha a drága kézi erő a sokkal olcsóbb ígás munkával volna helyettesíthető. Két ily garnitúra lett bemutatva. Az egyik a bordeauxi fogatos eszköz, melyet gr. Keglevich István Kistapolcsányban 220 magyar holdat műveltet. Az eszközt a munkában Durand bordeauxi vinczellé vezette, ki a szőlőművelést Kistapolcsányban intézi.

A másik garnitúrát Sack gyáros, Propper Sámuel képviselője által mutatta be. A versenyter meg lehetős jó hajlással bíró domb volt s ezen a tőkék karókkal voltak markírozva, miután Füleken fogatos művelésre berendezett szőlő nincsen. A karók ugy voltak leszurva, hogy a sorok 120, a tőkék pedig a sorokban egymástól 100 cm-re álljanak. Franciaországban a fogatos művelés abban áll, hogy a sorközökbe négy 15 cm. mélységű barázda huzatik, egy éven át 4 ízben; kétszer széljel, kétszer össze. Csakis ha e művelés daczára gazlanék a föld, használtatik lókapa. A Sack-féle fedő és nyitó-ekék lényegükben a bordeauxival megegyeznek, csak hogy a bordeauxi lengő-, ez pedig mankó-kerékkel van ellátva, ugyanily fedő és nyitó-eke kettős is van, de ez egy ló után nehéz.

A gr. Keglevich által bemutatott eszközök nem versenyezvén, a bizottság a grófnak köszönetet mondott és Durandnak 40 frankot szavazott meg. A Sack-féle szőlő-ekét pedig a II-ik díjjal (ezüst érem és 40 frank) jutalmazta.

Feltűnést keltettek még: a Dotty-féle amerikai föld-egyengető fogatos eszköz. Planírozás és vízmosások betömésére

alkalmas s ezzel egy fogat 10-szer, 20-szor többet dolgozhat mint egy ember. Továbbá a Brankovich József iklódi lakos könnyű igára szerkesztett kapálója, amely kiválólag alkalmas szőlő, gyümölcs és erdő-iskolák kapálására és töltögetővel is el levén látható, a kisbirtokosok kapás növényeinek művelésénél tehet jó szolgálatot. Ez utóbbi elismerő oklevelet és 20 frank pénzdíjat kapott, ugyanily díjra érdemesített a Fairbanks cég kiállítása. Elismerő oklevelet nyert Sack-Propper ószkiállítására.

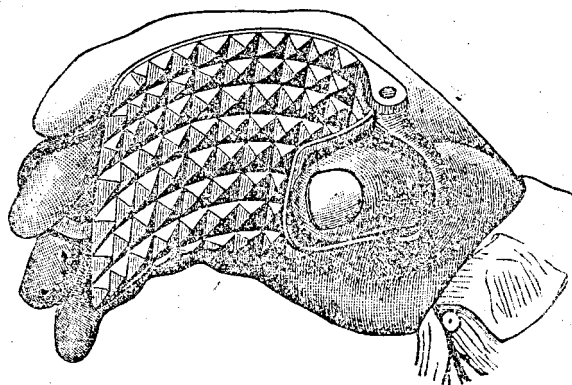
Jegyzőkönyvi elismerés által lett. kitüntetve, Vajda Gyula mag és portrágya-szóró vetőgépe.

Végül meg kell említenünk, hogy Engelbrecht Károly a borászati-kormánybiztossághoz beosztott vinczellér-képezdei igazgató, tartott időközben előadást az amerikai szőlőajtásról.

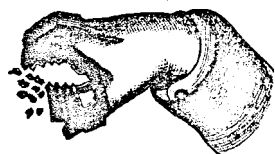
A hely színén bemutatta a zöld-ajtást és a szemzést, mint amely eljárásokkal az ojtás-rothadás sikeresen elkerülhető. Az érdekes előadást feszült figyelem követte és élénk éljenzés zárta be.

Két amerikai eszköz: Tengeri morzsoló és szórva vető kézi vetőgép

Gyakran nyílik alkalom leleményes amerikai eszközök ismertetésére s tagadhatatlan, hogy e tekintetben az új világ gazdái nagyon előre vannak. Igaz, hogy a humbug is nagy szerepet játszik náluk, de hát csak azt kell elfogadnunk saját használatunkra, a mi praktikus, a mivel gyors és könnyű munkát végezhetünk. Spiegel budapesti gyümölcs- és magkereskedő nagy figyelemmel kíséri a gazdasági és kertészeti eszközök tereén felmerülő új amerikai vívmányokat. Az említett két eszközt, melyek régi modellek sikerült tökéletesbítéseit, szintén Spiegel mutatja be a gazdálkodó és kereskedő közönségnek.

Tengeri-morzsoló (1. ábra.)

Tengeri-morzsoló (2. ábra.) Tengeri-morzsoló. Balkézbe fogjuk a tengeri csövet, jobb kézbe az 1. ábra szerint a morzsolót. Átmarkoljuk vele a cső felét (2. ábra). egyet könnyedén csavarítunk és a fél cső csupasz, a tengeriszemek aláhullanak, mint a 2. ábra mutatja is. Most a csupasz tusát fogjuk balkézbe és egy második csavarítással le van morzsolva a cső 2-ik fele is. Mindez 2—3 másodperc műve, a munka

nagyon gyors, tiszta és könnyű. A morzsoló vasból szolidan van készítve, egy-egynek ára 2 frt.

Szórva vető kézi vetőgép.

kerti eszközök legjelesebbjeinek sorába. Egy ember, ki akár egészen járattan a szórva vetésben, e géppel teljesen biztosan dolgozhat. E vetőgép, melylyel mindent vethetni, a legkülönbözőbb magfélékre igazítható. Szolid munkával készült és közönséges óvatossággal sok éven át eltart és szolgál. Ár 15 frt —

Hányszor fejjük napjában a tehenet.

Nagyon sok vidéken szokás, hogy nyáron, míg a tehenek zöld takarmánnyal táplálkoznak, háromszor, télen pedig a száraz takarmány mellett csak kétszer fejjük napjában a tehenet. Azt tartják ugyanis, hogy a száraz takarmány kevésbé kedvező a tejképződésre, s e mellett időmegtakarítás szempontjából is jobb szeretnek csak kétszer fejni. A tapasztalás azonban azt bizonyítja, hogy a fentebbi nézet téves, mert ha a száraz takarmány jó minőségű, s a teheneket rendszeresen jól itatjuk, tejük egyáltalában nem kevesbedik meg. Az ugyan igaz, hogy száraz takarmány következtében a tej kövérsége csorbát szenved, tehát kevesebb tejfólt kapunk belőle, mint a nyári tejből, de ez még nem ok arra nézve, hogy a tehenet napjában háromszor ne fejjük. Sőt inkább minél sűrűbben ürítjük ki a teletögyet, annál jobban érzi magát a tehen., s annál több hasznot hajt gazdájának. Nem régen egy francia gazda gondos megfigyelése tárgyává tette ezen körülménynek, nevezetesen a kétszeri és háromszori fejésnek befolyását a tejgazdaság eredményére, s a következő észleleteket tette: Mult évi decemberben 80 tehenet napjában háromszor fejtve, 480 liter tejet kapott, tehát átlag mindegyikből 16 litert; később csak kétszer kezdte őket napjában fejni, t. i. este és reggel, s már az első napon csak 449 liter tejet fejt, tehát 31 literrel kevesebbet, mint a háromszori fejés mellett, második napon pedig már csak 415 litert, tehát 65 literrel kevesebbet. Ez utóbbi mennyiség aztán állandóan megmaradt; nagyon meglepő volt azonban az, hogy midőn ismét a háromszori fejésre tért át, a tej épen nem szaporodott feltűnően, hanem megmaradt eddigi mennyiségében. Ez azt mutatja, hogy a tehenek tejelésére semmi sincs kártékonyabb hatással, mint éppen a fejés módjának gyakori változtatása. —

(F. G.)

A gyümölcsstermelésről

tartott felolvasást Deák Ignácz a csikmezei gazdasági egyesület közgyűlésén. Bár ő kizárólag a csikmezei viszonyokat tartotta szem előtt, mégis több oly részlet van értekezésében, melyek más megyékre is érdekesek lehetnek, s az irány, melyben ő a termelést megkezdeni óhajta igen praktikus, épen azért e felolvasás nevezetesebb pontjait ismertetni érdemesnek tartjuk.

Röviden vázolja Csikmeze mostoha gyümölcsstermelés viszonyait, felemlíti, hogy a kiterjedt gyümölcsstermelés mennyire emeli a lakosság jólétét, mily jótékony befolyással van az annak ugy anyagi, mint szellemi, illetőleg erkölcsi életére. Az éghajlat mostohaságát ellenvetők érvelését, csak a restek kibuvó ajtajával tekinthetjük, vagy olyanok melegségeül kik mesterségüket nem értik.

Felemlíti Tölgyes, Gyergyó, Fel- és Alsócsik vidékeit gyümölcsstermelő helyekül mint czáfolatot.

Leginkább vádolja hanyagsággal az intelligens gazdaközösséget mint a mely a gyümölcsstermelést fel nem karolja. Udvarhely-, Háromszék-, Maros-Tordamegyékbe évenként tízezer forintnyi összeget visznek ki Csikból gyümölcsért, ezt pedig a csikiek mind megtarthatnák a maguk számára. Hangsúlyozza itt, hogy nem a kivitelre, hanem csak otthoni szükségre termeljenek gyümölcsöt; s ez az, ami különösen praktikus és célravezető eljárás arra, hogy idővel egész megye átalakuljon nagy gyümölcsstermelővé. Mert mindjárt holdakat beállítani gyümölcsösnek, nagyban termelésre, csak néhány ember teheti; de minden embernek ki földműveléssel foglalkozik módjában van pár fát elültetni, mely házi szükségletét termésével fedezi.

Ha egyszer oda haza elég gyümölcs van, eladásra is jut, de ha otthon mindenkinek van, jobb termések idején a felesleges gyümölcs kivitelre kerül, s így ha a házi szükséglet fedezésére gondolunk, már a kivitel útját is egyengetjük.

A népiskolák feladatának tartja a gyermekekkel megkedveltetni a gyümölcsstermelést, s a néptanítók kötelessége volna a községi faiskolák rendben tartása. Felhozta, hogy az egyesület már régebben tett lépést a gyümölcsstermelés fejlesztése érdekében és megkereste a megye törvényhatóságát is anyagi támogatás végett és nem sikertelenül, mert a törvényhatóság igen üdvös határozatokat hozott, u. i.: „egy nagyobb szabású központi faiskola és ezzel kapcsolatos mintaméhészet beállítására, a tulajdonát képező felső népiskola birtokából két hold területet e célra felajánlott; ezenkívül egy gyümölcs és méhészeti vándortanítói állás rendszerezésére 500 frt évi fizetést a nevelési alapból megszavazott.” Ezen határozatok már másfél éve megtörténtek, kivitelük azonban még mindig papíron áll. Ugyan azért, miután ez idén a gyümölcsfa csemeték iránt való kereslet oly nagy volt, hogy a meglevő faiskolák nem tudták a szükségletnek megfelelni; indítványba hozza: hogy mondja ki a közgyűlés a faiskola beállításának és a tervezett vándortanítói állás betöltésének szükségét s a kapott terület átadását kérje ki, hogy a talaj-munkálatok még ez év őszén megkezdhetők legyenek.

Küldjön ki a gazdasági egyesület egy bizottságot, mely a beállítandó gyümölcsészeti és méhészeti vándortanító működésére, valamint a községi faiskolák felállítására és kezelésére vonatkozó szabályrendelet tervezetét dolgozzon ki. —

A hitelről.

E kérdésre: „Hogy veszítjük el és hogy tartjuk meg hitelünket?” egy német szaklap igen talpraesetten így felel:

1.) Az ember hitelét veszteti rendetlen és pazar háztartás mellett. Ha polgártársaink ezt észreveszik és nem tudják megmagyarázni, hogy a kiadások miképen aránylanak a bevételekhez, akkor az illetőktől bizalmukat megvonják. Ha ilyen egyén ismét hitelre akar szert tenni akkor háztartásában a pazarlást a takarékoságnak kell felváltania; az életmódnak rendesnek kell lennie, kiadás és bevételnek egymáshoz aránylani; végre a semmittevés a munkásságnak kell hogy helyet adjon.

2.) Az ember hitelét veszteti kisebb adósságok felszaporodása következtében. Ha kitűnődik, hogy valaki tíz, vagy még több helyre adós, akkor az illető elveszti hitelét, mert az ember a kisebből következtet a nagyobbra. Czélszerűbb — már ha valakit erre a szükség kényszerít, — egy helyről venni fel pénzt, mintsem minden kigondolható helyet sorra járni segítségért. Pénzt csakis annak szabad felvennie, a ki tisztában van az iránt, hogy azt annak idején vissza is tudja majd fizetni. A kamatfizetésben nagyon pontosnak kell lenni; erre kiváló súlyt fektetnek.

3.) A kinek fizetéseket kell teljesítenie, akár kamat-, akár törlesztéseket, az legyen készen erre már jóval előbb. Ne számítson valami szerencsés véletlenre, esetleges jövedelemre, bizonytalan pénzbevételre; hanem számoljon a tényleges viszonyokkal, és ne ámitsa magát, nehogy ezáltal másokat is felültesse. Ilyen felületetés által minden hitelét tönkretetheti az illető.

4.) Ha azonban mégis bekövetkezik az, hogy az adós minden szorgalma és jóakarata dacára sem tudja betartani a fizetési határidőt, akkor első sorban is forduljon a hitelezőhöz, legyen vele szemben őszinte, tegyen meg mindent, a mit megtehet: és akkor még megeshetik, hogy a hitelező nem vonja meg tőle bizalmát.

5.) Ha valaki pénzt vesz föl, ne tegyen a hitelezőnek olyan ígéreteket, melyeket később nem tud beváltani. Ha azt ígérte, vagy pedig abban egyeztek meg, hogy az adósság lefizetését munkában fogja eszközölni, akkor kettős kötelességének tartsa az illető (már csak haládatosságból is) jó munkát teljesíteni, épen olyat, mint a milyent annak végez, a ki rögtön készpénzzel fizet érte. A ki ilyes kötelezettségét nem, vagy pedig rosszul teljesíti, hitelét veszti.

6.) Teljesen elvesztik hitelüket mindazok, a kik a kölcsönzött pénzt elverik, jó portékát rosszal viszonzoznak, és a kik annyira megfélemlenek magukról, hogy hitelezőjükkal szemben csaláshoz folyamodnak.

7.) Azon adósok is elvesztik hitelüket, a kik hitelezőikkel szemben udvariatlanok, avagy épen gorombák, a kik, midőn adósságukra emlékeztetik, gunyszavakkal felelnek, holott épen ellenkezőleg kétszeres udvariasságnak volna ilyenkor helye. Az

udvarias adósnak, ha megszorul, van hitele, a háládatlan, goromba adós ellenben azt eljátszotta.

8.) A ki pénzt akar felvenni, az járjon igaz és becsületes uton; ne válasszon rejtélyes ösvényeket, ne kapkodjon ide is oda is. Sohase forduljon olyan pénzkölcsönzőkhez, a kik csak piszkos pénz-üzleteket kötnek. A hitelt ki kell érdemelni és nem eljátszani; egyszer kétszer talán meg lehet csalni valakit, azonban többször bizonyosan nem és ekkor aztán a hitei örökre oda veszett! —

A romániai juhlegeltetés

tárgyában a földmívelési ministerium az érdekelt megyékhez a következő leiratot intézte:

Ismeretes a megye közönsége előtt, hogy az erdélyrészi, különösen a Romániával határos megyék juhtartó gazdái közül számosan juhaikat téli legeltetés végett rég időktől fogva Romániába és pedig legkivált a Dobruzsára szokták áthajtatni.

Tekintettel arra, hogy az országban is vannak nagyobb területű a juhok téli legeltetésére alkalmas, és e célra sikerrel felhasználható területek és így már ezen szempontból is közgazdasági fontossággal bírna, hogy a szóban forgó juhok az országban teleljenek ki; valamint tekintettel arra, hogy az utóbbi időben a juhok Romániában való teleltetése megnehezített az által, hogy a román kormány az áthajtott juhok után vámbiztosíték letételét követelte: az a kérdés merült fel, vajjon lehetséges volna-e, hogy a szóban forgó eljárás megszüntetésével, az eddig Romániába hajtott juhok téli legeltetésére is az országban tartassanak.

Felkérem a megye közönségét, hogy ezen kérdésre nézve, — a helyi viszonyok megfontolása és a rendelkezésemre levő tapasztalati adatok alapján, saját szempontjából sziveskedjék nyilatkozni különösen az iránt, vajjon a közgazdasági és a helyi gazdálkodási viszonyok figyelmébe vételével, szintén kívánatosnak és lehetőnek tartja-e, hogy kormányintézkedések is tészenek arra nézve, hogy az eddig Romániába hajtott juhok az országban teleljenek?

Ez iránt adandó véleményes jelentésében sziveskedjék egyszersmind a következő kérdésekre nézve is, a beszerzendő tüzetes adatok alapján nyilatkozni:

1) Mennyire tehető a múlt öt év átlaga alapján a megye területéről, rendszerint ősszel Romániába, s onnan tavasszal visszahajtatni szokott juhok száma?

2) Vannak-e a megye területén és körülbelül mily kiterjedésű, olyan legelő területek, melyek a juhok téli legeltetésére sikerrel volnának felhasználhatók?

3) Ezen területek körülbelül hány darab birka téli legeltetésére volnának elégségesek?

4) Ezen területeket mily bér és minő feltételek mellett szerezhetnék meg a juhtartó gazdák?

Felkérem eunélfogva a megye közönségét, hogy a feltett kérdésekre nézve saját hatáskörében a szükséges adatokat megszerezni és táblás kimutatásba foglaltan hozzám mielőbb felteszteni sziveskedjék. —

Házi gyógytár falun.

A „Prager Tagblatt“ a gyógyszerek egész sorát közlé azon falusi lakosok számára, a kik messze laknak. A házi gyógytárt mint igen értékes kiucset ajánlja, mert ennek bizonyos esetekben egész családok élete és egészsége köszönhető.

A következőkben felsoroljuk mindazon szereket, melyeket egy magán házi gyógytár nélkülözhetlen alkatrészei közé számítnak. Mint vérzéscsillapító-szerek készletben tartandók: egy csipesz, seb-vatta, ragtapasz, vaschlorid, timsó, csersav (tannin). A sebek kezelésére szolgál: egy fecskendező (irrigateur), egy genytál, egy sebfeckendő és fertőtlenítő kötszerek készlete, nemkülönböztetve gutta-percha papiros. Azonkívül ezen csoportba tartoznak a különféle sebtisztító-szerek, mint a carbol-, thymol-, jodoform- és sublimát-készítmények, továbbá mézsviz és lenolaj égési sebekre, egy lapis-rudacska és bécsi edző-paszta. Az ájulásoknál használatos élesztő-szerekhez tartoznak a házi-gyógytárban: Hoffmann-cseppek, szalamia-szesz, aromaticus ecet, mustárszesz, mustárliszt, dörzs-kefék és posztók, egy melegítő-palaczk, egy palaczk erős bor vagy cognac. Mint különböző nyakbántalmak elleni szerek — különösen gyermekek-nél — tartandók: fémangansavas kálium, tannin, timsó, borax, hánytató-gyökérfőzet. Különböző hülési betegségek ellen készletben tartandók: különféle theanemek, borsos-mentha és bodzavirág-thea; továbbá borogatásokra: lenmagliszt, szappanszesz, kámphorszesz, opodeldoc. A megzavart testi működések szabályozására készen kell hogy álljanak: pezsgőpor, Seidlitzpor, keserűvíz, ketted-szénsavas-nátron, borkósav, gyermek-por, a mely magnesiából és rhabarbarából áll, köménymag, rhabarbará-linctura, ricinusolaj, senna-levelek, gilliszta-czukorkák és egy allövet (klystier) fecskendő. Végre részben lázzal járó bántalmak elleni használatra, részben pedig különféle bajok ellen kell tartani néhány gramm chinint és egy üvegecske opium-tincturát, ez utóbbit természetesen a családfő különös felügyelete alatt.

Önként érthetőleg a fent elősorolt szerek használata nincs szigoru határok közé szorítva, s csakis a könnyebb áttekinthetés kedvéért lettek a fenti csoportokba sorozva, jóllehet egyike vagy másika ezen szereknek a jelzettekén kívül még más bántalmak ellen is eredménnyel alkalmazható. —

A nedves takarmány boglyázása.

A nedves takarmány mindig sok gondot ad a gazdának, mert ha renden hagyja: kiteszi az esőnek, ha meg felboglyázza: kiteszi az összeégésnek. A füves kaszáló még csak hagyja, de a lóherét sohasem lehet elég szárazon boglyába rakni.

Erre nézve írja egy gazda: Nálam tavaly is megtörtént, hogy háromszor bontottam meg a lóher-boglyát, háromszor raktam át: mégis megszenezedett egy része a takarmánynak. Ezentul a lóherét többet magában nem rakom boglyába, hanem rétegenként szalmával keverem; vagy pedig ami még jobb: kéményt csinállok a boglyába. Ez a kémény készítés nem kerül költségbe. Előveszek egy ócska zsákot s azt jól megtömöm szénával vagy szalmával, felállítom a boglya helyére és körül rakom takarmánnyal. Mikor a boglya már olyan magas mint a

zsák, akkor a zsákot feljebb emelem s újra folytatom a boglyarakást. Ilyen módon boglyám közepén egy kürtő képződik, melyet felül egy kevés szalmával befedek, hogy az esőtől be ne ázzék s mely kémény ilyen módon a nedvesen beboglyázott takarmányból fejlődő meleget és gőzt kivezeti. Ha nagyon tartok a fölmelegedéstől, pl. ha nagyon nedvesen hordom be a takarmányt, akkor még a boglya alatt egy árkot is húzok, hogy így ezen árkon át is tudjon a kürtőbe jutni levegő. Mióta ezt teszem, sohasem kell takarmányomat féltetni; ám kísértse meg más is.

(Gy. M.)

A vízi poczok kiirtása.

A vízi poczok (*Hypudaeus terrestris*), a gyümölcs- és konyhakertészetnek ezen ismert ellensége, legközelebbi rokonaitól rövid, szőrös és szorosan a fejhez simuló fülei, valamint rövid, szintén szőrös farka által különbözik. Szülő és lakóhelye a talaj minősége szerint 30—40 centiméternyire van a föld színe alatt. Tápláléka különféle friss növénygyökérből áll, úgy látszik, hogy meglehetősen válogatós, mert a murok, petrezselyem, zeller; főleg pedig a fekete bodza és az alma gyökereit kedvel támadja, miglen körtefa gyökérhez csak nagy ritkán nyúl.

A kár főleg a gyümölcsesegeték és főzelékfélék gyökereinek megrágásában áll, a mi nagy fáknak is érzékeny hátrányára van, sőt azok nem ritkán meg is semmisülnek. A vízi poczok irtására használt szerek és eszközök u. m. csapdák, mérgek, bűdös anyagok, halhullák, stb. felállítása vagy elhúntása a földalatti járatokba, mindmagaunyi a megfelelő siker nélkül maradt. Egyetlen mód a kártevő állatnak teljes és biztos elpusztítására annak meglövése, a mi az időveszteségen kívül semmi nagyobb nehézséggel nem jár.

Mint már említettük, az állat csakis a föld alatt tartózkodik. Járatái a vakondokéhoz hasonlóan, (sőt ezeket tényleg gyakran használja is) a föld alatt 9—18 centiméter mélyen jó messzire ágaznak el és függőleges, szintén mély lyukon át a vízi poczok szülő és szaporítási helyének fészkebe vezetnek. A mintegy kalap alakjában és nagyságában összehajtott fészkek különféle növénygyökérnek u. m. taraczk, juhcsenkesz, fekete bodza rövid darabkáiból és almafa gyökerek ujnyi vastagságu és 9—12 centiméter hosszú darabjaiból áll.

A vízi poczok szokva lévén a talaj levegőhöz és földalatti menhelyének melegéhez, azt csak nagyon ritkán hagyja el, mert a világosságot és léghuzamot kerüli. Ha tehát a vízi poczokot jól irányzott lövéssel leteríteni kívánjuk, akkor azon helyeken, hol kártételeit észleljük, a földalatti járatot kapával megnyitjuk, hogy a levegő és világosság behatolhasson. Ha egy fél vagy egész óra eltelt, utánna kell nézni, hogy a lyuk még nyitva áll-e? és ha már betömve lenne, a földet kezünkkel ismét kikaparjuk és a lökés fegyverrel néhány lépésnyire a lyuktól figyelő állást foglalunk. Öt—tíz perc, legfeljebb egy negyedóra alatt — a szerint, hogy mily távol esik az állat a nyílástól — a vízi poczok a nyílásnál terem és azt ismét betömni igyekszik; e pillanatban kell a lövést alkalmazni. Időnyerés tekintetéből ajánlatos minden lyukat egyszerre nyitni meg, mire más nap a

megtöltött fegyverrel és leírt módon nyílásról-nyílásra haladunk. Hogy ezen eljárás mennyire sikeres, bizonyítja a karinthiai országos faiskola Freudenbergen, hol a kerti személyzet tavali nyáron 75 darab vízi poczokot lőtt agyon, melyek közül több viselős lévén, a fenti számmal együtt 32 fióka is elpusztult. Azóta a vízi poczok működése csak igen jelentéktelen mérvben volt észlelhető s a régebben erősen károsított faiskola e veszélyes ellenségétől ugyszólván egészen megszabadult. —

Igen jó festék házi falakra.

20 liter égetett meszet annyi vízzel kell beoltani, hogy az még az edényben, melyben beoltatott mintegy 15 cm-re álljon a mész fölött, mire ahhoz 1 kg. kénsavas zink-éleget és aztán 1½ kgr. konyhasót adunk. A só azt eredményezi, hogy a festék nem repedezik meg. Ha azután ezen keverékhez 1½ kg. ocker-festéket adunk, az szép sárga színt kap. Gyöngyszínűvé kevés bécsi korom hozzáadása által lehet azt tenni. Barnaszínűvé 2 kg. umbra s 1½ kg. bécsi korom s végre kőszínűvé 2 kg. umbra s 1 kg. bécsi tapasz által. —

(G. L.)

Az ugorka öntözése.

Ha istálló-trágyánk nincs, legjobb e észlra a guanó vagy superfosfát, melyből mintegy 100 grot keverünk egy kanna vízhez, azt jól feloldjuk és ezen oldattal minden két héten egyszer öntözünk, de úgy, hogy a lé inkább a gyök végeit érje. A növény ekkor bőven terem és szépen fejlődik, szembetűnő hatása van ez öntözésnek különösen esős időben.

Javítás a Bodor-féle kaptárokon.

Többfelől hallottunk panaszt, hogy a Bodor-féle kaptárban nem jól telelték a méhek. A kedvezőtlen teletelés okát vizsgálva, rájöttünk, hogy a megrendelők igen jelentékeny része, a kaptárt azon állapotban veszi használatba, a mint az ipartűzletből kikerül; tehát még azt a fáradságot se veszi magának a tulajdonos, hogy oldalait előírt módon levakolja. A burkolatlan kasban, szabadon telelt méhek közül természetesen sok elpusztul, de annak senki más az oka, mint a figyelmetlen méhészt. Sokan azért nem burkolhatták be a kaptárt, mert a megrendelés későn teljesített, tehát nem volt idő reá. E bajon segitendő, most már az okszerű méhészt-egylet közvetítése folytán olyan Bodor-kaptárakat is készítenek, melynek oldalai levél-deszkával borítvák, s a közőket gyaluforgács és fűrészpórral tömők ki. E kaptárak csak 50 krral drágábbak mint a régié. Ugyszólvá csak az anyag-többlet van ez árkülönbözetben megfizetve. Ajánljuk, hogy a megrendelők burkolt kaptárt szerezzenek, melyekkel nincs tovább semmi teendő. A burkolt kaptár ára 2 frt.

(M. K.)

Gyümölcs-elárusító csarnok.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kertészeti szakosztálya azon megelőzött évek intézkedését, mely szerint Budapesten a Köztelken nemcsak fajismeret és meghatározás céljából, hanem eladás végett is gyümölcs-, dinnye- és szőlőküldemények

elfogadtattak, kiállítottak, meghatározottak és elárusítottak, gyümölcstermelésünk jövedelmezése érdekében ezentul is hasznosnak, sőt szükségesnek találván, de a gyümölcs- és dinnyekivitel érdekében tett eddigi lépései is kedvező eredményre engedvén kilátást; tisztelettel értesíti a dinnye-, szőlő- és gyümölcstermelő közönséget, hogy helyiségei e célra az idén is készen fognak állani, sőt gondoskodva lesz róla, hogy szükség esetén a Köztelek pinczéiben nagyobb tömegű küldemények is elhelyezhetők is legyenek, a fajismeret vagy meghatározás céljából beküldött gyümölcsök pedig bizottságilag határozottan meg, a szakosztály, tájékoztatás céljából, úgy az elárusító, mint a kiállítási csarnok szabályzatait az érdeklődőknek készséggel megküldi, egyúttal arra is figyelmezteti az illetőket, hogy az igen szép példányok beküldői, vagy jelentékenyebb gyűjtemények összeállítói és helyes elnevezéssel ellátott gyümölcsök kiállítói, valamint a csomagolás alkalmával szorgalmat és szakértelmet tanúsítók, arany, ezüst vagy bronz oklevéllel fognak kitüntetni. Hasonló kitüntetésben részesülnek azok is, kik a hazai gyümölcstermelés érdekében annyira szükséges statisztikai adatok megküldésében magukat kitüntetik, mely okból a szakosztály tisztelettel felkéri úgy az ügy iránt érdeklődő egyleteket és hatóságokat, mint az egyeseket is, hogy úgy a kilátásba vehető, valamint valósággal termelt gyümölcs-, dinnye- és szőlőtermés mennyiségére, a vidékükön leginkább teremni és termelni szokott, valamint legjobban jövedelmező fajok minőségére és mennyiségére, az értékesítés módjaira, a netaláni kivitel mennyiségére és az időszakonkénti eladási árak mekkoraságára vonatkozó adataikat az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kertészeti szakosztályával közölni sziveskedjenek. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kertészeti szakosztályának elnöke: Hajós József.

Törvényjavaslat a bortermelés és borkereskedés védelméről.

1. §. Tilos mesterséges bort forgalomba hozni anélkül, hogy az határozottan mesterségesnek jeleztenék.

Tilos bort oly vidék megjelölésével forgalomba hozni, a melyen az nem termelt, illetőleg a mely vidék jellegének meg nem felel. (2. §.)

Tilos végül a bort oly szőlőfaj megjelölésével forgalomba hozni, a melyből az nem készült. 2. §. Különböző vidékeken termelt, vagy különböző szőlőfajokból készült borok keverése esetén, az összeházasított bor oly vidékűnek, illetőleg olyan szőlőfajból valónak jelezhető, a melynek az ize és tulajdonsága szerint tényleg megfelel. 3. §. Mesterséges a bor:

a) ha a borba mennyiségének tulságos megszaportítása végett más anyagok kevertetnek;

b) ha szőlőből vagy mustból nem is készült. 4. §. Az ugynevezett gallizálás és petiotizálás útján készült bor mesterséges bornak nem tekintetik. 5. §. A ki mesterséges bort üzletszerűleg akar készíteni, tartozik ebbeli szándékát az iparhatóságnál bejelenteni és üzlethelyiségeit megjelölni.

Az iparhatóság és a pénzügyi hatóság kezei ezen helyiségekben bármikor megjelenhetnek és vizsgálatokat tarthatnak. 6. §. A mesterséges bor az 1875: XXVIII. törvényzikk mellékletét képező árszabás 1-ső tételszáma szcrint járó borfogyasztási adó és az italmérségi regale-jog iránt fennálló törvények és rendeletek intézkedései alá esik.

A zárt városokban készített mesterséges borok mennyiségének ellenőrzésére, valamint az ezek után az idézett törvényzikk értelmében járó fogyasztási adó beszedésére nézve, a pénzügyminister rendeleti uton intézkedik.

Horvát-Szlavonországokban a mesterséges borok után kivetendő borfogyasztási adó az 1868: XXX. törvényzikk 18. §-a a) pontjának megfelelőleg a községi kiadások fedezésére fordíthatatik.

7. §. A ki a jelen törvény 1. és 5. §-ainak rendelkezéseit megszegi, — a mennyiben esetekménye a büntető törvények vagy a közegészségügyről szóló törvény értelmében súlyosabb büntetés alá nem esik, — kihágást követ el és az 1880: XXXVII. törvényzikk alapján kiadott rendeletben megnevezett hatóságok által, az ott körülírt eljárás szerint, a bor elkobzásán kívül, 300 forintig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében két hónapig terjedhető elzárással és 300 forint pénzbüntetéssel büntetendő.

Másodszori visszaesés esetében az első visszaesésre megállapított elzáráson és pénzbüntetésen kívül a borelárusításhoz, illetőleg a mesterséges bor készítéséhez való iparjog elvonható.

Horvát-Szlavonországokban, mint melyekben a jelen §-ban idézett törvény hatállyal nem bír, az e helyett érvényben levő törvények, szabályok és eljárás alkalmazandók az ott illetékes hatóságok által.

8. §. A jelen törvény alapján kiszabott pénzbüntetés és az elkobzott bor esetleges eladási ára $\frac{3}{4}$ részben a közgazdasági alapra, $\frac{1}{4}$ részben pedig azon község javára esik, a melyben a kihágás elkövetetett.

9. §. Határozathozatal előtt a vádlott vizsgálatot követelhet az iránt, hogy a kérdéses bor mesterségesnek, illetőleg a jelzett vidékűnek vagy fajúnak tekintendő-e?

Ez esetben az eljáró hatóság a kérdéses bor alkalmas mustráját a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterhez, illetőleg Horvát-Szlavonországokban a horvát-szlavon dalmátországi bánhoz küldi, a hol e kérdés egy szakértőkből álló bizottság által döntetik el, melynek megalakítása s eljárásának szabályozása iránt a nevezett miniszter, illetőleg a bán rendeleti uton fog intézkedni.

10. §. A bornak az egészségre ártalmas és veszélyes minőségére és hamisítására nézve fennálló törvények és szabályok a jelen törvény által nem érintetnek.

11. §. A jelen törvény végrehajtásával a belügyi, földmivelés- ipar- és kereskedelemügyi és a pénzügyi ministerek, — Horvát-Szlavonországokra nézve pedig a horvát-szlavon és dalmátországi bán bizatnak meg.

Indokolás

„a bortermelés és borkereskedés védelméről“ szóló törvényjavaslathoz.

Az országgyűlés képviselőházának az 1882. évi márczius 6-án tartott ülésben hozott határozata folytán, 1884. évi április hó 21-én a „műborokról“ szóló törvényjavaslatot terjesztettem a ház elé.

A képviselőház közgazdasági bizottsága a tárgyalás előtt szakértők véleményét kívánta meghallgatni, minthogy azonban erre az 1883/4. évi ülésszak hátralevő része már rövid volt, a bizottság javaslata folytán a törvényjavaslat azon ülésszak napirendjéről levétetett.

Számos törvényhatóságnak a borgyártás eltiltását sürgető felirata folytán a képviselőház 1885. évi december hó 5-én 1657. szám alatt hozott határozatával újból utasította a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministert, hogy a „gyártott borok feltétlen eltiltásáról“ nyújtson be törvényjavaslatot, s azóta is több törvényhatóság részint a képviselőházhoz, részint közvetlenül hozzám intézett felterjesztésében sürgette a mesterséges borgyártás eltiltásáról készitendő törvény megalkotását.

Ennek folytán a borgyártásra vonatkozó, de a felmerült nehézségek miatt függőben maradt kérdések tisztázásának fonálát újból felvettem s ez ügyet szakértőkből alakított enquete-bizottságok több ízben ismételt megvitatása alá bocsátottam.

Ezen bizottságok tárgyalásaiból s általában e kérdésnek — számos szakvélemény meghallgatása mellett — való újabb beható tanulmányozásából, ugyszintén a külföldön ez irányban eddig hozott törvényekből mindinkább arra a meggyőződésre jutottam, hogy egy oly törvény alkotása, melyet a képviselőház említett határozata követel, nemcsak hogy nem védené meg a bortermelők érdekeit, sőt mind a termelőknek, mind a kereskedőknek csak kárára lenne.

A tárgyalások folyamán szerzett adatokból ugyanis kitűnik, hogy a borkészítésnek olyan mója, melynél bor szőlőnedv nélkül, ugyszólván vegyi uton állítatik elő, a magyar korona országaiiban csakis kivételesen fordulhat elő, miután természetes bor minden vidéken oly jutányos áron kapható, hogy a bornak chemiai uton való előállítására nyereséges üzlet alig lehetne.

A borkészítés említett módjának eltiltása tehát törvény által szükségtelen. Ellenben káros lehetne egy ily törvény azért, mert külföldi vevőinket, kik eddig magyarországot a jó és természetes bor beszerzési forrásának tekintették, — alapos ok nélkül visszariasztaná s bennök azon gyanút ébresztené, hogy nálunk a borgyártás nagy mérvben üzletik.

Másrésről a mesterséges borkészítésnek föltétlen eltiltása esetén, mind a bortermelők, mind a borkereskedők — gyakran csak pusztán roszakaratból vagy kenyéririgységből eredő fellentések folytán is — zaklatásoknak lennének kitéve, melyek még ha a vádak aaptalanoknak bizonyulnának is, — az illetőknek jó hírnevét, — mely pedig az üzleti világban nagy súlylyal bír, — igen könnyen veszélyeztethetnék.

A mesterséges bor készítését eltító törvény továbbá azért sem vezetne a várt eredményre, mert a külföldről, illetőleg

Ausztriából behozott borok forgalma csakis egészségügyi szempontból lenne ellenőrizhető; másrésről külföldre kivitt boraink forgalma sem vehető felügyelet alá, illetőleg nem biztosítható az, ha a belföldön még oly szigorú intézkedések által sikerülne is a gyártott borokat eltítani, hogy külföldön jóhírű boraink nevét föl ne használnák mindenféle készítményeknek magyar bor nevével való forgalomba hozatalára.

Mindezen körülményeknek figyelembe vétele után azon meggyőződésre jutottam, hogy a borgyártás eltiltása helyett inkább a borkereskedésben e visszaélések lehető korlátozása iránt kellene intézkedni és pedig annyival inkább, mert ha a mesterséges bor az egészségre ártalmas anyagokat nem tartalmaz, — ha továbbá nyiltan mesterséges bornak jelöltetik meg és így minősége iránt a vevő tévedésbe nem ejtetik, — ha végre a mesterséges bor is legalább oly adó alá vonatik, a mely adót a természetes bor fizet s így ez utóbbival szemben adózási tekintetben előnyt nem élvez: akkor az ilyen mesterséges bor készítésének eltiltása felesleges.

Ennélfogva hasonló elvek alapján, mint az 1884. évi április hó 21-én benyújtott s a „műborokról“ szóló törvényjavaslat készült, a „bortermelés és borkereskedés védelméről“ szóló mellékelt új törvényjavaslatot készittem, kiegészítvén azt a jelesebb borvidékek és szőlőfajok jellegének megvédése céljából a szükséges intézkedésekkel is.

E javaslat főelvei a következők:

a mesterséges bor csak ezen minőségének határozott megjelölésével hozható forgalomba;

a bort oly vidék vagy oly szőlőfaj megjelölésével, a melyen az nem termett, illetőleg a melyből nem készült — forgalomba hozni tilos;

a mesterséges bor készítése és árulása hatósági felügyelet alá helyeztetik;

ugyanazon fogyasztási adó alá esik, mint a természetes bor; az egészségre ártalmas anyagoknak a borhoz, vagy mesterséges borhoz való hozzákeverése tiltatik;

a törvény rendelkezései ellen vétők büntetése meghatározatik;

s végül a törvény hatálya — mivel az ipari és kereskedelmi szempontból közös ügyet szabályoz — Horvát-Szlavonországokra is kiterjesztetik.

Az ezen irányelvek alapján készült törvényjavaslat egyes §-ainak indoklására a következőket van szerencsém előterjeszteni:

Az 1. §. tiltja a bornak vagy mesterséges bornak oly elnevezés alatt való forgalomba hozatalát, mely a vevőt a bor vagy mesterséges bor eredete, illetve minősége iránt tévedésbe ejthetné.

Még pedig első sorban eltiltandó a mesterséges bornak természetes bor gyanánt való forgalomba hozatala, mely intézkedésnek célja az, hogy a természetes bor termelőjét a mesterséges borok illetéktelen versenyétől megvédje, mert a bortermelő a bort rendszerint csak nagyobb fáradsággal és több költséggel állíthatja elő, mint a borgyártó, mert továbbá a bor-

termelő a szőlőjét érhető elemi csapásoknak is ki van téve, sőt a phylloxera-véssel szemben is tetemes költséggel kell védekeznie.

De nemcsak a mesterséges bor versenyével szemben, hanem a borok jelzésével elkövetett visszaélésekkel szemben is igényelnek a termelők védelmet s a törvényjavaslat 1. §-ának 2-ik és 3-ik bekezdése az e részben szükséges intézkedéseket is magában foglalja.

A második bekezdés szerint ugyanis „tilos bort oly vidék megjelölésével forgalomba hozni, a melyen az nem termett“.

Köztudomású dolog, hogy az egyes kiválóbb borvidékek neve bizonyos piaci értéket képvisel. Ezen érték mindenesetre az illető szőlőbirtokosok tulajdona kell hogy legyen, a kiket az a szőlőterület magasabb értéke, esetleg nagyobb befektetések, költségesebb szőlőművelési és borkezelési eljárás stb. fejében joggal illet meg.

A 1. §. harmadik bekezdését illetőleg megemlítendő, miszerint bortermelésünk terén mindinkább észlelhető az az örvendetes jelenség, hogy a termelők a jelesebb szőlőfajták megválasztására és tisztán termelésére is nagy súlyt fektetnek, azért a szőlőművelésükbe nagyobb költséget fektető termelők ebbeli érdekeit is meg kelle védeni az ellen, hogy mások silányabb terményeiket is hasonló szőlőfajok megnevezésével hozhassák forgalomba s ez által a valódi fajboroknak illetéktelen versenyt csináljanak, sőt valódi becsüket csökkentésék.

Ez intézkedések nemcsak a termelők, de a fogyasztó közönség érdekében is szükségesek, mert minden vevő méltán megkövetelheti, hogy a rászédetéstől óva legyen és oly árú kapjon, a melyet venni kíván és a mely a vevő céljának akár egészségügyi, akár pusztán élvezeti szempontból tekintve megfelelő.

2. §. Boraink értékesíthetőségének mindez ideig nagy akadály a az, hogy boraink, még az ugyanazon vidéken termettek is, egymástól nagyon eltérő tulajdonságokkal bírnak, minek oka részint a különböző évjáratokban, részint pedig még ugyanazon évben, ugyanazon vidéken termett boroknál is azon körülményben rejlik, hogy az egyes szőlőskertekben igen sokféle, gyakran az illető vidék talaj- és éghajlati viszonyainak egyáltalában meg nem felelő szőlőfajt miveltetnek.

Hátrányos ezen körülmény boraink értékesítésére azért, mert a kereskedelemben, különösen a külföldön, a borokra nézve egyik főfeltétel, hogy folytonosan egyenlő jellegű és minőségű bor nagy mennyiségben álljon rendelkezésre.

A boroknak kiegyenlített tömegekben való piacra hozatalát gátló és fent érintett körülményekhez járul még az is, hogy némely évjáratu boraink a kereskedelemben okvetlenül megkívánt sötét szín hiánya miatt eredeti minőségükben a kereskedelemre nem alkalmasak. Elkerülhetlenül szükséges tehát, hogy más borokkal vegyíttessenek össze, melyek például a felhozott esetben a tulságos savtartalom leszállítására, illetőleg sötétebb szín kölcsönzésére szolgáljanak.

Az előadattaknál fogva különféle borok összeházasítása mint okszerű borkezelési mód közgazdasági szempontból szükséges; hogy azonban az ily előállított bor elnevezésével történ-

hető visszaéléseknek lehetőleg eleje vételessék, ki kellett mondan, hogy e borok csak olyan vidéküeknek, illetőleg olyan szőlőfajból valóknak jelezhetők, a melyeknek izük és tulajdonságuk szerint tényleg megfelelnek.

A 3. §. a mesterséges bor definitióját adja. Ennek megállapításánál gonoszkodás történt az iránt is, hogy ne csak azon folyadék neveztessek mesterséges bornak, a mely szőlőnedv nélkül készült, mint a hogy némelyek a mesterséges bort definiálni akarják, hanem mesterséges bornak tekintessék azon természetes bor is, melybe — mennyiségének tulságos szaporítása végett — más anyagok kevertettek, mi által nevezetesen a vízzel való felszaporítással üzött visszaélésnek is gát vettetik.

A 4. §-ban félreértések kikerülése végett világosan ki van mondva, hogy az ugynevezett gallizálás és petiotizálás utján, mint az okszerű borkezelés általában elfogadott és megengedett borkészítési eljárások utján készült bor mesterséges bornak nem tekintetik. Ennek indokolására a következőket van szerencsém előterjeszteni:

A gallizálás oly eljárás, melynél a tulságos savtartalmu mustot annyi vízzel szaporítják, hogy savtartalma normális mennyiségre szállíttassék le; a hiányzó cukrot pedig az összes mustban, tiszta cukor hozzáadásával pótolják. — Tudva azt, hogy ugyanazon helyen termett boraink is a különböző évjáratokhoz képest meunyre eltérő savtartalommal bírnak, nyilvánvaló, hogy ezen borkezelési mód — a kereskedésben megkívánt normális must előállítására céljából, valamint általában borjavítási célból nemcsak megengedhető, hanem ajánlatos, sőt szükséges is.

Hasonlóképen áll a dolog a petiotizálással vagy a törkölyborkészítéssel is, mely abból áll, hogy a törkölynek alkatrészel vízzel kivonatván, ez az eredeti musttal kevertetik s a hiányzó cukor hozzáadatik. Ezen eljárás a náluak anélkül sem igen jövedelmező bortermelés egyik mellékterményének okszerű kihasználását és értékesítését teszi lehetővé.

5. §. A kellő hatósági ellenőrzés végett szükségesnek vélem az 5. §-ban kimondani, hogy a ki mesterséges bort üzletszerűleg akar készíteni, tartozik ebbeli szándékát az iparhatóságnál bejelenteni s üzlethelyiségeit megjelölni; továbbá hogy az iparhatóság és pénzügyi hatóság közegei ezen helyiségben bármikor megjelenhetnek és ott vizsgálatokat tarthatnak.

A 6. §-ban ki van mondva, hogy a mesterséges bor ugyanazon fogyasztási adó alá esik, mint a természetes bor s hogy az italmérségi regale-jog iránt fennálló törvények és rendeletek hatálya a mesterséges borra is kiterjed.

A jelenleg fennálló törvények a megadóztatási tekintetben szintén nem tesznek különbséget a mesterséges és természetes bor közt; most azonban, midőn a kettő közti különbség ezen törvény által meg fog állapíttatni, minden kétely kizárása végett célszerűnek mutatkozik a mesterséges bor adókötelezettségét világosan kimondani. Minthogy a zárt városokban a fogyasztási adó a bevétel alkalmával fizettetik, hogy a zárt városok területén bent készített bor a fogyasztási adót ki ne kerülhesse s ez által se az államkincstárt ne károsítsa, se azon illetéktelen előny által, melyet az adó alól való kibuvás folytán a természetes bor

felett nyerne, ez utóbbinak versenyképességét ne gyengítse, — ugyancsak a 6. §. második bekezdésében intézkedés foglaltatik az ilyen mesterséges borok megadóztatása iránt is.

Tekintettel arra, hogy az 1868: XXX. törvényczikk 18. §-a szerint Horvát-Szlavonországok azon jövedelmei közül, melyek a nevezett országok beligazgatási szükséglete és a közös ügyek költségei között megosztandók, — a borfogyasztási adó kivétellett, a 6. §. harmadik bekezdése szerint ezen kivétel a mesterséges után kivetett fogyasztási adóra is fentartatván, netalán félreértések elkerülése végett világosan kimondatott, hogy ezen fogyasztási adó is a községi kiadások fedezésére fordítható.

A 7. §. a törvény ellen vétők megbüntetése s az eljáró hatóság kijelölése iránt intézkedik.

A büntetések úgy vannak megállapítva, hogy — a bor elkobzásán kívül — a kihágásokról szóló törvénykönyv 16. §-a értelmében a kihágásokra megszabott büntetések maximumaig terjedhetnek; kivéve, ha az elkövetett cselekmény a büntető törvények vagy a közegészségügyről szóló törvény értelmében súlyosabb büntetés alá esik, mert ez esetben — természetesen — ezen törvények intézkedései mérvadók.

A visszaélések lehető megakadályozása végett másodsorj visszaesés esetére kimondatott az is, hogy az illetőktől a bor-elárusításhoz, illetőleg a mesterséges bor készítéshez való iparjog is elvonható. Ezen intézkedés czélszerűnek mutatkozik azért is, hogy a külföldi borkereskedő nagyobb bizalommal fordulhasson hazánkhoz, tudván azt, hogy nálunk az oly eladótól, a ki a bizalommal visszaélve, vevőit félre akarja vezetni, az ily üzletekkel való további foglalkozás joga megvonatik.

A 8. §. a befolyó pénzbüntetések és az elkobzott bor esetleges eladási árának hováfordítása iránt intézkedik oly módon, hogy az háromnegyedrészen az országos közigazdasági alapra, egynegyedrészen pedig azon község javára essék, melyben a kihágás elkövetetett.

9. §. Tekintettel arra, hogy a tervezett törvény alapján eldöntendő pereskedéseknél, főként a szak szempont az irányadó, a helyes és igazságos eljárás céljából szükséges, hogy mód nyujtassék a vádlottnak arra, hogy még a bírói határozat meghozatala előtt szakértők által igazolhassa a panasz tárgyát képező bor minőségét. Az e tárgyban eljáró szakértő bizottság megalakítása és eljárásának szabályozása, rendeleti uton lesz legczélszerűbben eszközölhető. 10. §. Miután az egészségre ártalmas szerek és élelmi czikkek iránt részletesen, az e tekintetben fentálló 1876: XIV. törvényczikk és az ennek alapján kiadott rendeletek intézkednek, a 10. §-ban kimondandó volt, hogy ezek a tervezett törvény által változást szenvedni nem fognak. 11. §. A törvény végrehajtásával egyrészt a belügyi, földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi s a pénzügyminiszterek, Horvát-Szlavonországokra nézve pedig a horvát-szlavon-dalmátországi bán bizandók meg, mint a kiknek közegészségi, kereskedelmi és közigazdasági, valamint pénzügyi szempontból, a törvényjavaslatban foglalt intézkedések foganatosítása ügykörébe vág. —

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. álladalmi ménésintézeteken rendszeresített állatorvos gyakornoki ösztöndíjakat illetőleg négy állomás jövőn üresedésbe, ezekre ezennel pályázat hirdettetik.

Feltételek:

1.) A gyakorlati idő f. évi szeptember 1-én kezdődik és két évre terjed, melynek elsejében az állatorvos-gyakornokok a mezőhegyesi, a második évben pedig felváltva a kisbéri és bábolnai m. kir. ménésintézetek állatorvodaiban lesznek alkalmazva.

2.) A gyakorlatra felvett állatorvosok évenként 300 frt-nyi ösztöndíjban fognak részesítettetni; és ezen évi összeg 25 frtos előleges havi részletekben fog az illetőknek kézbesítettetni, ezenfelül 20 frt az első év végén az egyik intézetből a másikba leendő áthelyezés, a második év végén pedig a hazautazás költségei fedezésére ismét 20 frt fog kiszolgáltatni.

3.) A gyakornok egyszerű elhelyezéséről az intézetekben gondoskodva leendő, az étkezésre nézve pedig az intézeti tiszték és hivatalnokok részére biztosított kedvezményben részesülnek.

4.) A gyakornokok kötelezve lesznek magukat mindenben az intézeti rend és szokásokhoz alkalmazni s e tekintetben az intézeti parancsnoknak. — tanulmányaik gyakorlása tekintetében pedig az intézeti fő-állatorvosnak teljes rendelkezése alatt fognak állani.

5.) A két évi gyakorlatot végzett állatorvosok képességükről és viseletükről a miniszteriumtól bizonyítványt fognak nyerni, azonfelül pedig a jó bizonyítványt nyert egyének állami állatorvosi állomásokra előnyvel bírnak és tisztai alkalmazás végett az illető hatóságok figyelmébe ajánlatuak. A bizonyítványhoz szükséges 1 frtos bélyeg az illetők által szerzendők be.

6.) Ezen gyakornoki ösztöndíjakat csakis nőtlen s azon okleveles állatorvosok nyerhetik el, kik a magyar korona tartományainak polgárai.

Felhivatnak ennél fogva mindazon szakvégzett s oklevelet nyert növendékek és esetleg már működő állatorvosok is, kik elméleti tanulmányaik után gyakorlati kiképzésükre az álladalmi ménésekben dusan kínálkozó alkalmat felhasználni óhajtják, hogy ez irányu 50 kros bélyeggel ellátott folyamodványaik, tanulmányaikról s egyéb minősítvényükről szóló bizonyítványikkal felszerelve, legfeljebb f. évi július hó végéig ezen miniszteriumhoz benyujtsák.

Kelt Budapesten, 1887. június 1-én.

A földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterim.

Pályázati hirdetmény.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetnél az 1887/8-ik tanévre az I-ső éves tanfolyamban tizenkét állami alapítványi ösztöndíjas hely és 6 szabadhely megürülvén, ezeknek betöltésére ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen helyek elnyeréseért való folyamodványok a következőleg szerelendők fel.

Az állami alapítványi ösztöndíjas helyeket illetőleg:

Ezen helyeket az alapítvány értelmében kizárólag csak az erdélyi részi megyékben (a tulajdonképeni erdélyi megyékben) s a volt „kapcsolt részekben“ azaz a volt Kraszna-, Közép-Szolnok- és Zarándmegyékben és Kővárvidéken született, iskolai tanulmányaikat sikerrel végzett, vagyontalan ifjak nyerhetik el. Az ösztöndíj áll: teljes élelmi ellátásból, az intézetben lakás, fűtés és világításból, a folyamodó által hozandó ág- és törülközőneműek mosatásából és esetleg ingyenes gyógykezelésből.

Az ezen helyekért való bélyegmentes folyamodványokhoz melléklendő:

1. Iskolai bizonyítvány legalább 6 gymnasiumi vagy reál, vagy 6 polgári iskolai osztályról, vagy a kereskedelmi iskola végbizonyítványa. Több osztályt vagy érettségi vizsgát felmutatók előnyben leendének.
2. Keresztelő levél a születési hely s a betöltött 16 éves kor igazolására.
3. Szegénységi bizonyítvány.
4. Orvosi bizonyítvány az egészséges, ép testalkat igazolására.
5. Szülői vagy gyámi nyilatkozat, hogy a folyamodó részére a szükséges kerti kézi eszközök (kés, olló, körülbelül 5 frt érték) beszereztetnek s 10 frt biztosíték érette letétetik. E biztosíték a tanulónak a pálya végeztével vagy egészen, vagy a jótéti érték letudásával visszaadatik.

A szabadhelyeket illetőleg:

A szabadhelyek ugyanolyan élvezményekkel járnak, mint az állami alapítványi ösztöndíjas helyek, csak hogy a szabadhelyesek az ellátás fejében havi 20 frtot és félévi rendes tandíjat fizetni tartoznak.

Az ezen helyekért való bélyegköteles folyamodványokhoz melléklendő:

1. Iskolai bizonyítvány, (mint fentebb).
2. Orvosi bizonyítvány, „ „
3. Szülői vagy gyámi nyilatkozat, hogy a folyamodó részére a szükséges kerti kézi eszközök beszereztetnek, a 10 frt biztosíték, a 20 frt havi élelmezési díj és a félévi tandíj érette pontosan fizettetni fog.

A folyamodványok f. év július hó 15-éig a m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságához Kolozs-Monostoron, posta ugyanott, benyújtandók.

Ez alkalommal egyuttal tudattatik, miszerint a tanintézetre künn lakó hallgatók is felvétetnek s számukra a beiratkozási határidő f. év október 1—10-ig tart.

Az intézeti „Szabályzatok“ kívánatra megküldetnek.

Kolozs-Monostor, 1887. év május hó 25-én.

Vörös Sándor,
kir. igazgató.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

PIACZI ÁRAK.

A h e t i v á s á r			Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tűzifa	1 kilo marhahús
h e l y e	napja									széna	szalma		
k r a j e z á r o k b a n													
Budapest	junius	13	metermázsa	900	—	660	565	600	550	—	—	—	—
Brassó	junius	10	hektoliter	620	380	370	320	200	420	195	140	230	40
Deés	junius	7	„	580	540	480	—	250	460	640	220	320	32
Fogaras	junius	10	„	600	550	350	—	250	480	300	170	210	34
Gyula-Fehérvár	junius	11	„	650	550	450	—	250	425	250	200	260	36
Kézdi-Vásárhely	junius	8	„	580	—	380	300	195	450	270	90	220	32
Kolozsvár	junius	9	metermázsa	840	—	560	—	460	490	300	240	300	38
Maros-Vásárhely	junius	9	metermázsa	845	595	500	—	440	468	230	180	300	36
Nagy-Szeben	junius	10	hektoliter	590	470	400	—	240	430	180	130	300	38—40
Nagy-Várad	junius	7	„	594	414	390	330	218	370	260	140	330	48
Sepsi-Szent-György	junius	13	„	580	540	380	350	190	420	300	100	150	32
Szász-Régen	junius	9	„	525	480	350	300	225	375	360	230	260	36
Torda	junius	11	„	625	425	425	350	210	350	300	30	238	36